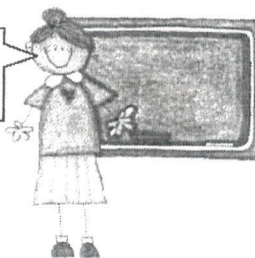

Μάθημα 9^ο : ΠΡΩΤΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Πρέπει να κατανοήσουμε :

1. ΠΟΙΟΙ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑΝ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΗ ΕΛΛΑΔΑ
2. ΤΙ ΕΛΕΓΑΝ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ
3. ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΕ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
4. ΠΩΣ ΕΚΛΕΧΤΗΚΕ Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ 1^{ος} ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

«Διαιρεί και βασίλευε»

Η επιτυχία της Επανάστασης, εκτός από την γενναιότητα των αγωνιστών, απαιτούσε κι ενιαία κεντρική διοίκηση.

A. Στην αρχή δημιουργούνται **οι τοπικοί οργανισμοί** (=τοπικές κυβερνήσεις) με σκοπό:

1. τον σχεδιασμό των επιχειρήσεων
2. την οργάνωση των απελευθερωμένων περιοχών,
3. τη διαχείριση των εθνικών κτημάτων¹⁶ και
4. τον ανεφοδιασμό του στρατού .

Οι κυριότεροι τοπικοί οργανισμοί ήταν : η Πελοποννησιακή Γερουσία, η Γερουσία της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος και ο Άρειος Πάγος.

Οι τοπικοί οργανισμοί ελέγχονται από τους πρόκριτους, τους Φαναριώτες και την ανώτερη Εκκλησία

Παράλληλα:

B. Το καλοκαίρι του 1821 φτάνει στην Πελοπόννησο ο **Δημήτριος Υψηλάντης** με σκοπό να αναλάβει την ηγεσία του **Αγώνα**

Γύρω από τον Υψηλάντη συσπειρώνονται Φιλικοί και οπληρχηγοί, οι οποίοι κατηγορήσαν του Φαναριώτες, τους προεστούς και την Εκκλησία ότι μονοπωλούσαν την εξουσία

¹⁶ Εθνικά κτήματα : η ακίνητη οθωμανική περιουσία που με την επανάσταση περνούσε σταδιακά στα χέρια των Ελλήνων

Το φθινόπωρο του 1823 ξεσπά **εμφύλιος πόλεμος**.
Διάρκει ως το 1925

Αιτίες του πολέμου ήταν:

α) η σύγκρουση μεταξύ παλαιάς εξουσίας (πρόκριτοι, αρχιερείς, Φαναριώτες) και νέας εξουσίας (οπληρχηγοί, Φιλικοί) για την αρχηγία του Αγώνα

β) οι αντιπαλότητες μεταξύ περιοχών ή προσώπων

γ) οι διαφωνίες για τη διαχείριση του δανείου¹⁸ που είχε συναφθεί με την Αγγλία.

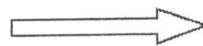

Ο εμφύλιος είχε 2 φάσεις:

- Α' φάση : συγκρούστηκαν οι **στρατιωτικοί** (με αρχηγό τον Κολοκοτρώνη) με τους **πολιτικούς** (με αρχηγό τον Μαυροκορδάτο). Οι πρώτοι υποχώρησαν
- Β' φάση: Έχει τοπικιστικό χαρακτήρα (Πελ/σιοι # Στερεοελλαδιτών). Οι Πελοποννήσιοι αποκλείστηκαν από την εξουσία και φιλοκυβερνητικά στρατεύματα λεηλάτησαν τη Β. Πελοπόννησο. Ο Κολοκοτρώνης φυλακίζεται και ο Ανδρούτσος δολοφονείται.

Το πρόβλημα της εξουσίας παραμένει . Έτσι

- Η Γ' **Εθνοσυνέλευση** αρχικά συγκλήθηκε στην Επίδαυρο το 1826, αλλά διέκοψε τις εργασίες της εξαιτίας της πτώσης του Μεσολογγίου και ξαναέγινε στην Τροιζήνα το 1827
- Εξέλεξε τον **Ι. Καποδίστρια** ως **πρώτο**

κυβερνήτη (με 7ετή θητεία) και ψήφισε το (3^ο) Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδας (το πιο φιλελεύθερο και δημοκρατικό Σύνταγμα της εποχής του).

Ιωάννης Καποδίστριας

¹⁸ η κυβέρνηση Κουντουριώτη πήρε το 1^ο δάνειο από την Αγγλία το 1824, του οποίου ένα μικρό μόνο μέρος έφτασε στην Ελλάδα για την κάλυψη των αναγκών του Αγώνα. Τα υπόλοιπα κατασπαταλήθηκε από μέλη της Κυβέρνησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9: Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους

(σελ. 33-34)

Μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα (σελ. 33)

- Ανάγκες της επανάστασης:
 - ανεφοδιασμός στρατού
 - πολιτική οργάνωση ελεύθερων περιοχών
 - διαχείριση εθνικών γαιών-κτημάτων
- Κάλυψη αναγκών από **τοπικούς οργανισμούς** (→ είδος τοπικής κυβέρνησης με συμμετοχή κυρίως προεστών, Φαναριωτών και ιεραρχών)
- Τοπικοί οργανισμοί:
 - **Πελοποννησιακή Γερουσία**
 - **Γερουσία Δυτικής Χέρσου Ελλάδος** (Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος)
 - **Άρειος Πάγος** (διοίκηση Ανατολικής Στερεάς-Θεόδωρος Νέγρης)
- Ανάδειξη **αντιθέσεων** στη διαχείριση της εξουσίας
- Δύο αντίπαλες «παρατάξεις»: 1) Οπλαρχηγοί – Φιλικοί / 2) Φαναριώτες, προεστοί, ιεράρχες
- Πρώτη σύγκρουση το 1821 → ειρηνευτική παρέμβαση Κολοκοτρώνη

Η Α' Εθνοσυνέλευση (σελ. 33-34)

- Ανάγκη **ενιαίας διεύθυνσης** της επανάστασης → **κατάργηση** τοπικών οργανισμών
- Εκλογές για ανάδειξη **αντιπροσώπων** σε Εθνική Συνέλευση με στόχο τη δημιουργία **Κεντρικής Διοίκησης**
- **Α' Εθνοσυνέλευση** (Δεκέμβριος 1821 – Ιανουάριος 1822, Επίδαυρος) → Ψήφιση **πρώτου ελληνικού Συντάγματος**
- Χαρακτηριστικά Συντάγματος:
 - επίδραση από τα γαλλικά συντάγματα
 - διακήρυξη ελληνικής ανεξαρτησίας
 - θέσπιση αβασίλευτης δημοκρατίας (μοναδική στην Ευρώπη)
 - ανάδειξη της επανάστασης ως εθνικής όχι κοινωνικής
 - Οργάνωση διοίκησης: **Εκτελεστικό** (πενταμελές – πρόεδρος ο Αλ. Μαυροκορδάτος) / **Βουλευτικό** (70 μέλη – πρόεδρος ο Δημ. Υψηλάντης – εκπροσωπούνται όμως κυρίως οι προεστοί)

Η Β' Εθνοσυνέλευση (σελ. 34)

- Μάρτιος-Απρίλιος 1823 (**Άστρος Κυνουρίας**)
- **Τροποποίηση** του Συντάγματος του 1822 → «Νόμος της Επιδαύρου»
 - 1) Κατάργηση τοπικών οργανισμών και θεσμού του αρχιστρατήγου
 - 2) Ορισμός του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη στο Εκτελεστικό και του Αλ. Μαυροκορδάτου στο Βουλευτικό

Ο εμφύλιος πόλεμος (σελ. 34)

Σταδιακή ένταση των αντιθέσεων → αρχικά πολιτική σύγκρουση, αργότερα ένοπλη σύρραξη

Οι αιτίες του εμφυλίου

- αντίθεση ανάμεσα στους προνομιούχους (Φαναριώτες, προεστούς, ιεράρχες) και στους πρωταγωνιστές του πολεμικού Αγώνα (οπλαρχηγούς, Φιλικούς)
- τοπικιστικές αντιθέσεις
- διαφωνίες για διαχείριση του αγγλικού δανείου
- προσωπικές αντιπαλότητες & φιλοδοξίες

Οι φάσεις του εμφυλίου

- **Πρώτη φάση** (φθινόπωρο 1823-καλοκαίρι 1824) → Κολοκοτρώνης (εκτελεστικό) ≠ Μαυροκορδάτος (Βουλευτικό) → υποστήριξη Μαυροκορδάτου από τους προεστούς της Πελοποννήσου → υποχώρηση Κολοκοτρώνη
- **Δεύτερη φάση** (Ιούλιος 1823-Ιανουάριος 1825) → Συνασπισμός Μαυροκορδάτου, Υδραίων και Ρουμελιωτών οπλαρχηγών → απομόνωση Πελοποννησίων από το Βουλευτικό → Εισβολή στην Πελοπόννησο και ήττα Πελοποννησίων → Φυλάκιση Κολοκοτρώνη & Ανδρούτσου

Η Γ' Εθνοσυνέλευση (σελ. 34)

Αρχική σύγκληση → Άνοιξη 1826 (Επίδαυρος) → διάλυση λόγω της πτώσης του Μεσολογγίου (10/04/1826)

Τελική σύγκληση → Άνοιξη 1827 (**Τροιζήνα**)

Αποφάσεις: 1) **Εκλογή Ιωάννη Καποδιστρια ως Κυβερνήτη** (7 χρόνια θητεία)

2) Ψήφιση **νέου Συντάγματος** («Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος»)

Προβλέπει διάκριση εξουσιών

Είναι το πιο δημοκρατικό Σύνταγμα της εποχής

Περιέχει φιλελεύθερες ιδέες

(π.χ. ανεξιθρησκία, ατομικά δικαιώματα, κατάργηση δουλείας)

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους

Μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα

Η πολιτική οργάνωση ήταν αναγκαία:

- για τον ανεφοδιασμό των στρατευμάτων,
- για την οργάνωση των περιοχών που απελευθερώνονταν,
- για τη διαχείριση των «εθνικών γαιών» ή «εθνικών κτημάτων».

Οι τοπικοί οργανισμοί:

Οι τοπικοί οργανισμοί ήταν ένα είδος τοπικών κυβερνήσεων, που ελέγχονταν κυρίως από τους προεστούς, τους Φαναριώτες και τους ιεράρχες.

Οι πιο σημαντικοί τοπικοί οργανισμοί ήταν:

- Η Πελοποννησιακή Γερουσία / προεστοί.
- Η Γερουσία της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος / Αλ. Μαυροκορδάτος.
- Ο Αρειος Πάγος / ανατολική Στερεά / Θ. Νέγρης.

Οι πολιτικές διαμάχες:

Στο πλαίσιο του αγώνα για τη διαχείριση της εξουσίας αναπτύχθηκαν δύο κοινωνικοπολιτικές ομάδες: → οι οπλαρχηγοί και οι Φιλικοί

→ οι προεστοί, οι αρχιερείς και οι Φαναριώτες

Η Α' Εθνοσυνέλευση

Επίδαυρος / Δεκέμβριος του 1821 - Ιανουάριος του 1822:

- Διακήρυξε ότι η επανάσταση ήταν εθνική και όχι κοινωνικοανατρεπτική.
- Όρισε ως διοίκηση της επανάστασης δύο σώματα:

α) το *Εκτελεστικό* (πενταμελής κυβέρνηση με πρόεδρο τον Αλ. Μαυροκορδάτο).

β) το *Βουλευτικό* (είχε 70 μέλη και πρόεδρο τον Δ. Υψηλάντη).

- Ψήφισε το πρώτο ελληνικό σύνταγμα, το *σύνταγμα της Επιδαύρου*.

Το σύνταγμα της Επιδαύρου:

- Ήταν έντονα επηρεασμένο από τα συντάγματα της γαλλικής επανάστασης.
- Διακήρυττε την ελληνική ανεξαρτησία
- Θέσπιζε ως πολίτευμα την αβασίλευτη δημοκρατία.

Η Β' Εθνοσυνέλευση

Άστρος της Κυνουρίας / Μάρτιος - Απρίλιος του 1823:

- Ενέκρινε μια τροποποιημένη εκδοχή του συντάγματος της Επιδαύρου.
- Κατάργησε όλους τους τοπικούς οργανισμούς.
- Κατάργησε το αξίωμα του αρχιστράτηγου (το έφερε ο Θ. Κολοκοτρώνης).
- Όρισε πρόεδρο του εκτελεστικού τον Μαυρομιχάλη και του Βουλευτικού τον Μαυροκορδάτο.

Ο εμφύλιος πόλεμος

Οι αιτίες της εμφύλιας διαμάχης:

- Οι αντιθέσεις ανάμεσα στους Έλληνες για τον έλεγχο της πολιτικής εξουσίας (πρόκριτοι, ιεράρχες, Φαναριώτες – οπλαρχηγοί, Φιλικοί).
- Οι τοπικιστικές αντιθέσεις
- Οι διαφωνίες για τη διαχείριση των χρημάτων από το δάνειο που είχε συναφθεί στην Αγγλία

- Οι προσωπικές αντιπαλότητες και φιλοδοξίες

Πρώτη φάση του εμφυλίου πολέμου (φθινόπωρο 1823 – καλοκαίρι 1824):

Συγκρούστηκαν δύο παρατάξεις με επικεφαλής το Θ. Κολοκοτρώνη (αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού) και τον Αλ. Μαυροκορδάτο (πρόεδρος του Βουλευτικού) → Οι πιο ισχυροί πρόκριτοι της Πελοποννήσου και της Ύδρας υποστήριξαν τον Μαυροκορδάτο και ο Κολοκοτρώνης υποχώρησε.

Δεύτερη φάση του εμφυλίου πολέμου (Ιούλιος 1824 – Ιανουάριος 1825):

Ο Μαυροκορδάτος και οι Υδραίοι συμμάχησαν με τον Ι. Κωλέττη που επηρέαζε οπλαρχηγούς της Στερεάς Ελλάδας και απέκλεισαν τους Πελοποννήσιους από την εξουσία → Τους ανάγκασαν να συνθηκολογήσουν και φυλάκισαν τον Κολοκοτρώνη και τον Ανδρούτσο.

Η Γ' Εθνοσυνέλευση:

Τροιζήνα / Άνοιξη του 1827:

- Εξέλεξε Κυβερνήτη της Ελλάδας για επτά χρόνια τον Ι. Καποδίστρια.
- Ψήφισε το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδας, το οποίο διαπνεόταν από φιλελεύθερες αντιλήψεις και ήταν το πιο δημοκρατικό σύνταγμα της εποχής του.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Κεφ. 2/ Ενότητα 9: Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους

Οι στόχοι μας είναι:

- Να μελετήσουμε τις πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους
- Να κατανοήσουμε του λόγους του εμφυλίου πολέμου
- Να διερευνήσουμε τι είδους επανάσταση έκαναν οι Έλληνες, όπως αυτό διακρίνεται μέσα από τα πρώτα Συντάγματα

Ανάγκες της Επανάστασης

- Ανεφοδιασμός των ελληνικών [] .
- Πολιτική [] των περιοχών που απελευθερώνονταν.
- Ανάγκη διαχείρισης των εθνικών [] ή εθνικών κτημάτων.
Πελοποννησιακή [] : συστάθηκε με πρωτοβουλία Πελοποννησίων [] , δίχως τη συμμετοχή κανενός άλλου φορέα του Αγώνα.
- Γερουσία της Δυτικής [] Ελλάδος: είχε επικεφαλής τον [] πολιτικό Αλ. Μαυροκορδάτο.
- Άρειος [] : διοικούσε την Ανατολική Στερεά Ελλάδα και είχε επικεφαλής τον επίσης Φαναριώτη Θεόδωρο [] .

Καλοκαίρι 1821: Φθάνει στην Πελοπόννησο ο [] για να αναλάβει την ηγεσία του Αγώνα· πολλοί οπλαρχηγοί και [] συσπειρώνονται γύρω του ενάντια σε Φαναριώτες, προεστούς και [] που επιθυμούσαν την εξουσία· τα πράγματα οδηγούσαν σε [] και μόνο την τελευταία στιγμή αποφεύχθηκε χάρη στον [] .

Α' Εθνοσυνέλευση

Δεκέμβριος 1821 – Ιανουάριος 1822 (Επίδαυρος): Ψήφισε το Σύνταγμα της [] , κείμενο επηρεασμένο βαθιά από τις αρχές της [] Επανάστασης· ανακηρύσσόταν η ελληνική ανεξαρτησία και ως πολίτευμα θεσπιζόταν η [] Δημοκρατία (πρωτοποριακή καινοτομία): η Επανάσταση ήταν [] και όχι κοινωνικοανατρεπτική.

Διοίκηση: 2 σώματα με ετήσια θητεία:

- α) [] (5 μέλη, πρόεδρος: Αλ. Μαυροκορδάτος) και
- β) Βουλευτικό (70 μέλη, πρόεδρος: Δ.Υψηλάντης)

Β' Εθνοσυνέλευση

Μάρτιος – Απρίλιος 1823 ([] Κυνουρίας): εγκρίθηκε ο Νόμος της Επιδαύρου, καταργήθηκαν όλοι οι τοπικοί οργανισμοί, το αξίωμα του [] (Κολοκοτρώνης), πρόεδρος Εκτελεστικού: Π. Μαυρομιχάλης, Βουλευτικού: [] .

Ο εμφύλιος πόλεμος (Φθινόπωρο 1823)

Αίτια

- Οι αντιθέσεις ανάμεσα στους Έλληνες που προεπαναστατικά διέθεταν εξουσία και τώρα επιδίωκαν να τη διατηρήσουν και σ' εκείνους που αναδείχθηκαν στα πεδία των μαχών και θεωρούσαν αυτονόητο ότι θα συμμετείχαν στην [] .
- Οι τοπικιστικές αντιθέσεις.
- Οι διαφωνίες για τη διαχείριση των [] του δανείου που είχε συναφθεί στην Αγγλία.
- Οι καθαρά προσωπικές [] και φιλοδοξίες.

Αρχικά συγκρούστηκαν οι Θ. Κολοκοτρώνης (αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού) και Αλ. Μαυροκορδάτος (πρόεδρος του Βουλευτικού): τελικά ο Κολοκοτρώνης Αργότερα ο Μαυροκορδάτος και οι Υδραίοι συμμάχησαν με τον Ι. [redacted] αποκλείοντας τους Πελοποννήσιους από την εξουσία. Οι Πελοποννήσιοι υποχώρησαν ύστερα από λεηλασία της βόρειας Πελοποννήσου από τους Στερεοελλαδίτες. Ο [redacted] και ο [redacted] φυλακίστηκαν (ο Ανδρούτσος λίγο μετά δολοφονήθηκε).

Γ' Εθνοσυνέλευση 1827 (Τροιζήνα)

εξέλεξε Κυβερνήτη για 7 χρόνια τον [redacted], ψήφισε το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος

α) βασιζόταν στην αρχή διάκρισης των εξουσιών,

β) διαπνεόταν από [redacted] ιδέες και

γ) ήταν το πιο [redacted] Σύνταγμα της εποχής του.

Γραπτές εργασίες

1) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

α. Επικεφαλής της Πελοποννησιακής Γερουσίας ήταν ο Αλ. Μαυροκορδάτος.

β. Το καλοκαίρι του 1821 ήρθε στην Πελοπόννησο ο Δ. Υψηλάντης για να αναλάβει την ηγεσία του Αγώνα.

γ. Το Σύνταγμα της Επιδαύρου εγκαθιστούσε στην Ελλάδα το πολίτευμα της απόλυτης μοναρχίας.

δ. Κατά τη διάρκεια της Β' Εθνοσυνέλευσης καταργήθηκε το αξίωμα του αρχιστράτηγου, που το έφερε ως τότε ο Κολοκοτρώνης.

ε. Η Γ' Εθνοσυνέλευση (Τροιζήνα, 1827) εξέλεξε Κυβερνήτη της Ελλάδος τον Ι. Καποδίστρια.

2) Αφού διαβάσετε το παρακάτω απόσπασμα, να απαντήσετε την ερώτηση που ακολουθεί:

Η Διακήρυξη της Α' Εθνοσυνέλευσης της Επιδαύρου (απόσπασμα)

Απόγονοι τοῦ σοφοῦ καὶ φιλανθρώπου Ἰθνηοῦ τῶν Ἑλλήνων, σύγχρονοι τῶν νῦν πεφωτισμένων καὶ εὐνομιουμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ θεαταὶ τῶν καλῶν, τὰ ὅποια οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀδιάρρηκτον τῶν νόμων αἰγίδα ἀπολαμβάνουσιν, ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ ὑποφέρωμεν μέχρις ἀναληθσίας καὶ εὐηθείας τὴν σκληρὰν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους μάστιγα, ἣτις ἤδη τέσσαρας περίπου αἰῶνας ἐπάταξε τὰς κεφαλὰς ἡμῶν καὶ ἀντὶ τοῦ λόγου τὴν θέλησιν ὡς νόμον γνωρίσουςα, διώκει καὶ διέτατε τὰ πάντα δεσποτικῶς καὶ αὐτογνωμόνως. Μετὰ μακρὰν δουλείαν ἠναγκάσθημεν τέλος πάντων νὰ λάβωμεν τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας καὶ νὰ ἐκδικήσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πατρίδα ἡμῶν ἀπὸ μίαν τοιαύτην φρικτὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἄδικον [...] τυραννίαν [...].

Ἐν Επιδαύρῳ τὴν 15^{ην} Ἰανουαρίου 1822, ἔτος Α' τῆς Ἀνεξαρτησίας. Δ. Κόκκινος, Ἡ Ἑλληνικὴ Επανάστασις, Μέλισσα, Αθήνα 1959-1960, τόμος 2, σελ. 383-384

Με βάση το παραπάνω απόσπασμα του Συντάγματος, ποιοι είναι οι λόγοι που οι Έλληνες εξεγέρθηκαν και τι είδους Επανάσταση έκαναν;

Ο συγγραφέας του 'Τα Ψιλά Γράμματα της Ιστορίας', Θ. Παναγόπουλος, αμφισβητεί όσα γράφουν τα σχολικά βιβλία της ιστορίας για την Επανάσταση.

"Ενώ η Επανάσταση ξεκίνησε αρκετά καλά, την πρόδωσαν από μέσα οι κοτζαμπάσηδες και οι πρόκριτοι. Δεν την ήθελαν, γιατί περνούσαν καλά επί τουρκοκρατίας. Είχαν αποκτήσει πολύ σημαντική πολιτική δύναμη, γιατί είχαν τον έλεγχο της οικονομίας, εισπράττοντας τους φόρους για λογαριασμό του σουλτάνου, κρατώντας ένα τεράστιο μερίδιο για τους ίδιους. Είχαν φτάσει στο σημείο να διορίζουν και να απολύουν ακόμα και τον πασά της Τριπολιτσάς, τον Οθωμανό διοικητή της Πελοποννήσου. Επομένως, δεν ήθελαν ανεξάρτητο ελληνικό κράτος, γιατί θα έχαναν τα προνόμια και τις περιουσίες τους".

> "Απέξω την Επανάσταση πρόδωσαν οι Φαναριώτες και όσοι ήρθαν μαζί τους στην Ελλάδα. Άνθρωποι όπως ο Μαυροκορδάτος και ο Καρατζάς που ήρθαν από τις παραδουνάβιες ηγεμονίες κι έφεραν μαζί τους διάφορους περιέργους νεαρούς τύπου Πολυζωΐδη και Σκουφά, οι οποίοι αργότερα έγιναν ηθικοί αυτουργοί της δολοφονίας του Καποδίστρια. Όλοι αυτοί που ήρθαν απέξω δεν ήταν πάνω από είκοσι ετών. Πολέμησαν τους οπλαρχηγούς που είχαν ξεκινήσει την Επανάσταση και έτσι στην πραγματικότητα την πρόδωσαν. Θα ήμασταν ένα διαφορετικό κράτος, ίσως πιο ευτυχισμένο, πιο ειρηνικό και εντελώς ανεξάρτητο αν δεν σκότωναν τον Καποδίστρια, ο οποίος είχε όνειρα να φτιάξει μια Ελλάδα μεγάλη, ισχυρή και ανεξάρτητη".

'Δεν θα έλεγα πως η ελλην. επανάσταση ήταν αποτέλεσμα της επιθυμίας των Μεγ. Δυνάμεων. Η ουσία ήταν πως η Αγγλία και η Γαλλία δεν ήθελαν να κατέβει η Ρωσία στη Μεσόγειο. Με βάση αυτή τη λογική, λοιπόν, εμπόδιζαν την Ελλάδα να γίνει ανεξάρτητο κράτος. Ήθελαν να γίνει αυτόνομη επαρχία της οθωμανικής αυτοκρατορίας, όπως ήταν η Μολδοβλαχία. Αναγκάστηκαν μαζί με τους Τούρκους να δεχτούν την αυτονομία, όταν οι Ρώσοι έφτασαν με τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο στα πρόθυρά της Κωνσταντινούπολης. Ο σουλτάνος πιεζόμενος πλέον και από τους Αγγλογάλλους δέχτηκε την ανεξαρτησία κι έτσι φτάσαμε στο σχηματισμό ενός μικρού ελληνικού κράτους που περιλάμβανε την Πελοπόννησο, τις Κυκλάδες και τη Στερεά Ελλάδα.

> "Οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν αποφασίσει η Ελλάδα να είναι φόρου υποτελής στο σουλτάνο και ο αρχηγός της αυτόνομης πολιτείας να διορίζεται μετά από έγκριση του σουλτάνου. Την Ελλάδα την ήθελαν προτεκτοράτο. Την ανεξαρτησία την δέχτηκαν κατά ανάγκη, αλλά περιορισμένη. Αποφάσισαν να την κάνουν προτεκτοράτο και αφού επελέγη ο Καποδίστριας από την Εθνοσυνέλευση άρχισαν να τον υποσκάπτουν. Οι Άγγλοι έβαλαν από πίσω του τον πράκτορά τους, τον Μαυροκορδάτο. Δημιούργησαν το κοινό της Ύδρας, άρχισαν να λένε στα νησιά να μην πληρώνει κανείς φόρο στην κυβέρνηση και στο τέλος τον δολοφόνησαν, μέσω των Μαυρομιχαλαίων. Κάπως έτσι ξεκίνησε η απόλυτη εξάρτησή μας από τις Μεγάλες Δυνάμεις και φτάσαμε μέχρι τον ερχομό του Όθωνα".

> "Πιστεύω πως θα είχαμε καταφέρει να ανεξαρτητοποιηθούμε και χωρίς τις Μεγ. Δυνάμεις, τα δάνειά τους και το Ναυαρίνο. Τον πρώτο χρόνο της επανάστασης είχαμε όλο νίκες. Από τη στιγμή που ανακατεύτηκε ο Μαυροκορδάτος, ο οποίος εξυπηρετούσε τα αγγλικά συμφέροντα, είχαμε όλο ήττες. Στην ανεξαρτησία δεν έπαιξε ρόλο το Ναυαρίνο. Όλο αυτό ξεκίνησε από παρεξήγηση, αφού ένα αγγλικό πλοιάριο με λευκή σημαία κινήθηκε προς στην τουρκική ναυαρχίδα για να ζητήσει να συζητήσουν. Οι Τούρκοι το πυροβόλησαν, σκοτώθηκε ένας δόκιμος και ξεκίνησε η μάχη. Θα τα είχαμε καταφέρει και χωρίς το Ναυαρίνο".

> "Όσον αφορά το δάνειο, λειτούργησε διαιρετικά για τους Έλληνες. Οι Άγγλοι μας ήθελαν διαιρεμένους. Για αυτό και δημιούργησαν ένα ολιγαρχικό κόμμα, το κόμμα των αρχόντων με τους κοτζαμπάσηδες και τους Κουντουριώτηδες, ενώ από την άλλη πλευρά βρίσκονταν οι Καραϊσκάκης, Κολοκοτρώνης, Ανδρούτσος. Τον Ανδρούτσο και τον Καραϊσκάκη τους δολοφόνησαν, ενώ τον Κολοκοτρώνη τον φυλάκισαν. Η Αγγλία εκείνα τα χρόνια χρησιμοποιούσε το σύστημα 'διαίρει και βασίλευε'".

"Πώς θα τα καταφέραμε χωρίς τις Μεγ. Δυνάμεις; Τον πρώτο χρόνο της Επανάστασης (1821-22), είχαμε έξι νίκες και καμία ήττα σε μάχες. Στα τέλη του '21 ήρθε ο Μαυροκορδάτος και από το '22 που έκανε το σύνταγμα μέχρι το '32 δεν κερδίσαμε ούτε μία μάχη. Γνωρίσαμε δέκα ήττες από την Πάτρα και την Κόρινθο μέχρι το Μανιάκι με τον Παπαφλέσσα και τη Σφακτηρία. Μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα, είχαμε πέντε καταδίκες όπως αυτές του Κολοκοτρώνη και του Καραϊσκάκη,

οχτώ δολοφονίες και δύο εμφύλιους πολέμους. Είχαμε 200.000 νεκρούς, αναπήρους και αιχμαλώτους όταν ο πληθυσμός της χώρας ήταν 900.000. Άρα, χάθηκε το 1/4 του πληθυσμού. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα της πολιτικής των Άγγλων, γι' αυτό πιστεύω πως η Επανάσταση θα πετύχαινε και χωρίς τις Μεγάλες Δυνάμεις".

> **"Πήραμε, επίσης δάνεια, τα οποία τα κατασπαταλήσαμε.** Από τις 2.000.000 λίρες των δανείων έφτασαν στην Ελλάδα οι 800.000. Τα λεφτά τα έφαγαν ο Κουντουριώτης με τον Κωλέττη και τον Μαυροκορδάτο. Μ' ένα μέρος αυτών των χρημάτων παραγγείλαμε φρεγάτες από τα ναυπηγία της Αγγλίας οι οποίες δεν ήρθαν ποτέ γιατί την ίδια περίοδο τα αγγλικά ναυπηγεία είχαν παραγγείλει από τον Μεχμέτ Άλη, τον πατέρα του Ιμπραήμ και καθυστέρησαν τις ναυπηγήσεις των ελληνικών πλοίων για να προλάβουν να στείλουν στην Αίγυπτο τις δικές του παραγγελίες, ώστε να έχει τη δυνατότητα ο Ιμπραήμ να φτάσει στην Πελοπόννησο χωρίς να βρει αντίσταση".

> **"Δυστυχώς το '21 δεν είχαμε την κατάλληλη ηγεσία.** Είχαμε τον Μαυροκορδάτο και τον Κωλέττη. Το '22 ο Μαυροκορδάτος στο σύνταγμα της Επιδαύρου, έβαλε ένα άρθρο που έλεγε πως ο αρχηγός του στρατού (δηλαδή ο Κολοκοτρώνης, ο Υψηλάντης ή όποιος θα γινόταν αρχιστράτηγος) δεν μπορούσε να κάνει καμία πολεμική επιχείρηση χωρίς την άδεια της βουλής. Την βουλή απάρτιζαν άνθρωποι του Ζαΐμη και του Μαυροκορδάτου. Με τα μέσα της εποχής φανταστείτε να έρχεται από τα Μέγαρα ο Κιουταχής με 10.000 στρατιώτες και να πρέπει ο αρχιστράτηγος να πάει στην Τρίπολη να βρει τη βουλή, να συνεδριάσει και να του δώσει την άδεια. Έλεος!!

"Έχουν περάσει σχεδόν 200 χρόνια από την Επανάσταση. Πιστεύω πως είναι αρκετά για να μάθουμε επιτέλους την αλήθεια. Αν είχαμε μάθει από μικροί ότι ο Όθωνας κυβερνούσε απολυταρχικά και είχε μαζέψει γύρω του όλα τα καθάρματα τα οποία έκανε στρατηγούς και αντιστράτηγους, αν ξέραμε ότι τα δάνεια μας σκλαβώνουν, αν μας έλεγαν αυτό που έλεγε ο Καποδίστριας ότι ό 'ο φιλήκοος των ξένων είναι προδότης', ίσως η Ελλάδα ήταν μια καλύτερη χώρα με πιο υπεύθυνους πολίτες. Όχι πολίτες που ακούν τον Κωλέττη και τον Μαυροκορδάτο που μονοπωλούσαν την εξουσία από το '22 μέχρι το '62 και συνεπώς έγραψαν την ιστορία όπως ήθελαν εκείνοι".

> **"Αν δεν σου λένε την αλήθεια πώς να έχεις άποψη;** Σήμερα λέμε για το αν πρέπει να φύγουμε ή όχι από το ευρώ. Δεν κάθεται όμως κάποιος να μας πει τις συνέπειές του αν φύγουμε και τις συνέπειές του αν μείνουμε. Κοιτάνε την καρέκλα τους και οι προηγούμενες κυβερνήσεις και η νυν. Να λοιπόν γιατί χρειάζεται να μαθευτεί η αλήθεια στα σχολεία και να μάθουν τις ευθύνες τους οι μαθητές από παιδιά, αλλιώς γίνονται πρόβατα. Ραγιάς ξέρετε τι σημαίνει; Ο 'ράγιας' προέρχεται απ' την αραβική λέξη 'ράγι' που σημαίνει κοπάδι. Ραγιάς ήταν το κοπάδι του σουλτάνου. Ο σουλτάνος της οθωμανικής αυτοκρατορίας είχε δικαίωμα πάνω στο κοπάδι να το σφάξει ή να το κάνει ό,τι θέλει. Ραγιάδες θέλουμε; Πρόβατα; Εγώ ως μαθητής από την επαρχία δεν ήξερα τίποτα πέρα από αυτά που έγραφαν τα βιβλία. Τέλειωσα το σχολείο και δεν ήξερα ποιος είναι ο Μωάμεθ και ο Μαρξ. Τι φοβόντουσαν; Πώς αν τους μάθαινα θα γινόμουν μουσουλμάνος ή κομμουνιστής;"

> **"Η σημερινή πολιτική σκηνή είναι ταυτόσημη με αυτή του 1821.** Ποτέ κανείς δεν λογαριάζει το λαό. Τότε τα έτρωγαν οι κοτζαμπάσηδες μέσω των φόρων, σήμερα οι πλούσιες οικογένειες δεν φορολογούνται και ο λαός υποφέρει. Οι βουλευτές που έχουμε θα έπρεπε να ντρέπονται. Αν είχαμε πολίτες σκεπτόμενους δεν θα ψήφιζαν κανέναν από αυτούς. Όταν το '21 ήρθε ο Καποδίστριας δεν δέχτηκε να πάρει βουλευτική αποζημίωση ούτε ένα φοίνικα και πέθανε χωρίς να έχει τίποτα. Οι σημερινοί βουλευτές δεν δέχονται καμία περικοπή κι έχουν τόσα προνόμια. Να γιατί χρειάζεται πολίτης με μυαλό. Για να μην είναι πρόβατο του καθενός".

> **"Το '21 πέρα από τους Άγγλους υπήρχαν οι Βαυαροί, οι οποίοι εκείνη την εποχή έκαναν την πρώτη γερμανική κατοχή στην Ελλάδα.** Έφεραν τον ανήλικο Όθωνα και κυβερνούσαν μέσω των αντιβασιλέων. Με τον Όθωνα ήρθαν 3.500 Βαυαροί, οι οποίοι έστησαν δύο σκουριασμένες λαιμητόμους, σε Χαλκίδα και Ναύπλιο και άρχισαν να κόβουν κεφάλια. Κάλεσαν στο Ναύπλιο τον στρατό που είχε φτιάξει ο Καποδίστριας που αποτελούνταν από όσους πολέμησαν στην Επανάσταση, τον αφοπλίσαν και μετά τον ξαπόστειλαν. Οι περισσότεροι πήγαν στα βουνά και έγιναν ληστές. Έφτασαν στο σημείο να πιάσουν τον Πλαπούτα και τον Κολοκοτρώνη και να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Η πρώτη γερμανική κατοχή έγινε τότε με τις ξιφολόγχες, η δεύτερη έγινε το 1941 και από το 2010 έχουμε νέα γερμανική κατοχή. Αυτή τη φορά οι ξιφολόγχες αντικαταστάθηκαν με χάρτινες ξιφολόγχες όπως το ευρώ."

> **"Από την ελληνική ιστορία νιώθω περήφανος για τη στάση του Κολοκοτρώνη,** περήφανος και λυπημένος που χάθηκε για τη συμπεριφορά του ο Καποδίστριας. Περήφανος για το Νικηταρά και για τη Μαντώ Μαυρογένους. Για όλους τους ανθρώπους με αξία που έδωσαν τη ζωή και την ψυχή τους για τον Αγώνα και στους οποίους οφείλεται η ελευθερία μας".

Πηγές προς αξιοποίηση για τη διδασκαλία του υποκεφαλαίου

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 – Ένα μήνυμα ελευθερίας για την Ευρώπη (6.23-25)

Ο χαρακτήρας της Ελληνικής Επανάστασης:

1.

Η «Νέα Πολιτική Διοίκησης», το σύνταγμα του Ρήγα Βελεστινλή: Τα Δίκαια του Ανθρώπου και του Πολίτου

Στο Σύνταγμα του Ρήγα προτάσσονται 35 γενικά άρθρα που περιλαμβάνουν «Τα Δίκαια του Ανθρώπου και του Πολίτου», από τα οποία παρατίθενται τα ακόλουθα τέσσερα:

Άρθρον 2 – Αυτά τα φυσικά δίκαια είναι: πρώτον το να είμεθα όλοι ίσοι, και όχι ο ένας ανώτερος από τον άλλον· δεύτερον να είμεθα ελεύθεροι, και όχι ο ένας σκλάβος του άλλου· τρίτον να είμεθα σίγουροι εις την ζωήν μας και κανένας να μην μπορεί να μας την πάρη αδίκως και κατά την φαντασίαν του· και τέταρτον, τα κτήματα όπου έχομεν, κανένας να μην ημπορή να τα αγγίξη, αλλά να είναι δικά μας και των κληρονόμων μας.

Άρθρον 6 – Η ελευθερία είναι εκείνη η δύναμις όπου έχει ο άνθρωπος εις το να κάμη όλον εκείνο, όπου δεν βλάπει εις τα δίκαια του γειτόνου του... Το ηθικόν σύνορον της ελευθερίας είναι τούτο το ρητόν: Μην κάμης εις τον άλλον εκείνο όπου δεν θέλεις να σε κάμουν.

Άρθρον 25 – ...Ήγουν ο λαός μόνον ημπορεί να προστάξη και όχι ένα μέρος ανθρώπων ή μία πόλις· και ημπορεί να προστάξη δι' όλα, χωρίς κανένα εμπόδιον.

Άρθρον 33 – Το να αντιστέκεται ο κάθε πολίτης, όταν τον καταθλίβουν και τον αδικούν, είναι αποτέλεσμα των άνω ρηθέντων Δικαίων του...

Βασίλης Κρεμμυδάς, *Ιστορία Νεότερη – Σύγχρονη, Ελληνική – Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1985, σελ. 177.

Βασ. Βλ. Σφυροέρα, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, Γ' Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1997 (Ζ' έκδοση), σελ. 136-137.

Ευαγγελία Λούβη – Δημήτριος Χρ. Ξιφαράς, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία, Γ' Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2007, σελ. 25.

Αξιοποίηση της πηγής: Με την επεξεργασία της πρωτογενούς πηγής ο μαθητής μπορεί να κάνει συνδέσεις με τις ιδέες και αρχές του Γαλλικού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης κατανοώντας την πληροφορία που δίνεται στην ιστορική αφήγηση:

«Το ελληνικό εθνικό κίνημα ήταν πολιτικό κίνημα· αποσκοπούσε δηλαδή, όπως και τα αντίστοιχα κινήματα στην Ιταλία, τη Γερμανία και την Αμερική, όχι απλώς στην απελευθέρωση του έθνους και στη συγκρότηση ανεξάρτητου εθνικού κράτους, αλλά στη σύσταση αντιπροσωπευτικής και ευνομούμενης πολιτείας. Αυτά τα χαρακτηριστικά διαμορφώθηκαν και εμφανίστηκαν υπό την επίδραση των πολιτικών μηνυμάτων που εκπορεύονταν από την επαναστατημένη Γαλλία»

Επίσης, μπορεί να γίνει από τους μαθητές, ως κατ' οίκον εργασία, αντιπαραβολή και σύγκριση των άρθρων του συντάγματος του Ρήγα με τα άρθρα της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη της Γαλλικής Επανάστασης (Ιωάννης Δημητρούκας – Θουκυδίδης Ιωάννου – Κώστας Μπαρούτας, *Ιστορία του Μεσαιωνικού και του Νεότερου Κόσμου, 565-1815*, Β' Ενιαίου Λυκείου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006 (Δ' έκδοση), σελ. 17.

(Χρειαζόμαστε)
Επίτι
↳

2. Έγγραφο που απηύθυνε το «Αχαϊκόν Διευθυντήριο» προς τους προξένους των Ευρωπαϊκών χωρών στην Πάτρα αμέσως μετά την κήρυξη της Επανάστασης.

«Προς τους εν Πάτραις προξένους των ξένων επικρατειών

Ημείς το Ελληνικόν έθνος των χριστιανών, βλέποντες ότι μας καταφρονεί το οθωμανικόν γένος και σκοπεύει όλεθρον εναντίον μας, πότε μ' ένα και πότε μ' άλλον τρόπον, απεφασίσαμεν σταθερώς, ή ν' αποθάνωμεν όλοι, ή να ελευθερωθώμεν και τούτου ένεκα βαστούμεν τα όπλα εις χείρας, ζητούντες τα δικαιώματά μας. Όντες λοιπόν βέβαιοι, ότι όλα τα χριστιανικά βασίλεια γνωρίζουν τα δικάιά μας, και όχι μόνον δεν θέλουν μας εναντιωθή αλλά και θέλουν μας συνδράμει, και ότι έχουν εις μνήμην, ότι οι ένδοξοι πρόγονοί μας εφάνησαν ποτέ ωφέλιμοι εις την ανθρωπότητα, δια τούτο ειδοποιούμεν την εκλαμπρότητά σας και σας παρακαλούμεν να προσπαθήσετε, να είμεθα υπό την εύνοιαν και προστασίαν του μεγάλου τούτου κράτους».

Βιβλιο εκπαιδευτικού, σελ. 27

Βασ. Βλ. Σφυροέρα, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, Γ' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1997 (Ζ' έκδοση), σελ. 181.

Ευαγγελία Λούβη – Δημήτριος Χρ. Ξιφαράς, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία*, Γ' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2007, σελ. 33.

Β. Σκουλάτου – Ν. Δημακοπούλου – Σ. Κόνδη, *Ιστορία νεότερη και σύγχρονη (1789-1909)*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2002 (ΙΖ' έκδοση), σελ. 84-86.

Αξιοποίηση της πηγής: Η οικοδόμηση της γνώσης, η οποία δίνεται έτοιμη στην ιστορική αφήγηση, μπορεί να γίνει με την άντληση των πληροφοριών μέσα από το πιο πάνω κείμενο από τους ίδιους τους μαθητές. Θα μπορούσαν να τεθούν ερωτήματα στους μαθητές που να αφορούν τον πομπό (Αχαϊκόν Διευθυντήριο) και τον δέκτη (Πρόξενοι Ευρωπαϊκών χωρών) της πιο πάνω επιστολής καθώς και την κριτική αποτίμηση της ενέργειας αυτής εκ μέρους του πομπού.

Από τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος υπήρξαν: α) η προβολή των Ελλήνων της εποχής ως απογόνων και κληρονόμων των αρχαίων Ελλήνων (και ότι έχουν εις μνήμην, ότι οι ένδοξοι πρόγονοί μας εφάνησαν ποτέ ωφέλιμοι εις την ανθρωπότητα), β) η ταύτιση των Ελλήνων με τους άλλους Ευρωπαίους και η διάκρισή τους από τους Τούρκους (Ημείς το Ελληνικόν έθνος των χριστιανών, βλέποντες ότι μας καταφρονεί το οθωμανικόν γένος [...] Όντες λοιπόν βέβαιοι, ότι όλα τα χριστιανικά βασίλεια...), γ) η καταγγελία της τουρκικής κυριαρχίας ως παράνομης και της εξουσίας του Οθωμανού σουλτάνου ως αυθαίρετης (μας καταφρονεί το οθωμανικόν γένος και σκοπεύει όλεθρον εναντίον μας, πότε μ' ένα και πότε μ' άλλον τρόπον) και δ) η προβολή του δικαιώματος των Ελλήνων να διεκδικήσουν την απελευθέρωσή τους από την κυριαρχία και την εξουσία των Τούρκων (απεφασίσαμεν σταθερώς, ή ν' αποθάνωμεν όλοι, ή να ελευθερωθώμεν και τούτου ένεκα βαστούμεν τα όπλα εις χείρας, ζητούντες τα δικαιώματά μας).

3. Απόσπασμα από τα «Απομνημονεύματα» του Ι. Μακρυγιάννη

«Είχα δυο αγάλματα περίφημα, μια γυναίκα κι ένα βασιλόπουλο, ατόφια – φαίνονταν οι φλέβες, τόση εντέλειαν είχαν. [...] τα' χαν πάρει κάτι στρατιώτες, και εις τ' Άργος θα τα πουλούσαν κάτι Ευρωπαϊών χίλια τάλαρα γύρευαν. [...] πήρα τους στρατιώτες, τους μίλησα: 'Αυτά, και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουνε, να μην το καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Δι' αυτά πολεμήσαμεν'».

Μαρία Ρεπούση, Χαρά Ανδρεάδου, Αριστείδης Πουταχίδης, Αρμόδιος Τσίβας, *Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια, Ιστορία Στ' Δημοτικού*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006, σελ. 39.

• Ποιο στοιχείο ενηματοδοτεί ο προβληματισμός του Μακρυγιάννη;

B. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Αφού μελετήσετε τα Συντάγματα του Αγώνα (πηγές 2 και 4), να αναζητήσετε επιδράσεις σε αυτά της ιδεολογίας του Διαφωτισμού (Ενότητα 1, πηγές 3, 4) και της Γαλλικής Επανάστασης (Ενότητα 3, πηγή 1).

Όπως φαίνεται από τα αποσπάσματα του Συντάγματος της Επιδαύρου (1822), οι επιδράσεις της Γαλλικής Επανάστασης και των Ιδεών του Διαφωτισμού είναι εμφανείς και στο ελληνικό Σύνταγμα. Εκεί γίνεται αναφορά στην ισότητα όλων απέναντι στο νόμο, πέρα από βαθμούς, κοινωνικές τάξεις και αξιώματα. Επίσης, διασφαλίζονται τα αγαθά της ιδιοκτησίας, της τιμής και της ασφάλειας όλων των πολιτών, τα οποία από δω και στο εξής θα βρίσκονται υπό την προστασία και τη σκέπη των νόμων. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Τροιζήνας (1827) η παντός είδους εξουσίας υπάρχει στο έθνος και μόνο αυτό είναι κυρίαρχο (βασική αρχή της Γαλλικής Επανάστασης). Τέλος, στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένας δούλος και κατ' επέκταση δεν είναι δυνατόν ούτε να αγορασθεί ούτε να πουληθεί κανείς. Επιπλέον, ακόμη και αν κάποιος είναι δούλος σε άλλη χώρα, από τη στιγμή που θα βρεθεί στην Ελλάδα παύει να καταζητείται και ο αφέντης του χάνει κάθε δικαίωμα πάνω του.

2. Αξιοποιώντας τις πηγές 1 και 3, καθώς και όποια άλλα στοιχεία θεωρείτε σχετικά, να γράψετε σύντομο κείμενο με θέμα τα αίτια του εμφυλίου πολέμου την εποχή του Αγώνα.

Τα χρόνια 1824-1825 έχουν χαρακτηριστεί χρόνια του α' εμφυλίου πολέμου στη νεότερη ελληνική ιστορία. Λίγο μετά τις πρώτες νίκες, όταν δηλ. χρειάστηκε να αρχίσουν να λαμβάνονται αποφάσεις, παρουσιάστηκαν προβλήματα για το ποιος θα ασκήσει την εξουσία. Η πρώτη διάσταση επήλθε μεταξύ των αγωνιστών που πολέμησαν και των Ελλήνων της Διασποράς, οι οποίοι θέλησαν να κυβερνήσουν τη χώρα, νομίζοντας ότι δε θα βρουν καμία αντίσταση από τους στρατιωτικούς. Το ζήτημα της εξουσίας, λοιπόν, ήταν ο πρώτος λόγος της διαμάχης. Ο δεύτερος, ακόμη σημαντικότερος, ήταν η διαχείριση των δανείων της Ανεξαρτησίας. Όπως προκύπτει και από την πηγή 3 (Δ. Κόκκινος, Η Ελληνική Επανάσταση, εκδ. Μέλισσα, τόμος 4, Αθήνα 1959-1960, σελ.509) ο Κωλέτης, προκειμένου να προσεταιρισθεί τους Στερεοελλαδίτες, τους έστρεψε εναντίον των Πελοποννησίων, προτρέποντάς τους να τούς αρπάξουν τις περιουσίες και να υφαρπάξουν μαζί του (μέσω της ηγεσίας) και τα χρήματα των δανείων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα πήρε δάνειο από την Αγγλία συνολικού ύψους 2.000.000 λιρών, ενώ για τον Αγώνα χρησιμοποιήθηκαν μόνο 800.000 λίρες. Το γεγονός και μόνο ότι συνεργάστηκαν τελικά με τον Κωλέτη έδειξε το ήθος τους. Όσο για τον Κωλέτη είναι εμφανείς οι διαθέσεις του και αργότερα επί βασιλείας Όθωνα θα γίνουν ακόμη πιο εμφανείς. Σχετικά με το ήθος των Πελοποννησίων μπορούμε να παρατηρήσουμε κάποια πράγματα από την ομιλία του Γέρου του Μοριά (Πηγή 1). Ο Κολοκοτρώνης (ο οποίος τελικά έπεσε θύμα των εκμεταλλευτών του ελληνικού λαού) προσπάθησε με κάθε τρόπο να αποφύγει τη σύγκρουση. Κάνει επίκληση στη λογική των αγωνιστών, λέγοντάς τους πως με την εμφύλια διαμάχη όχι μόνο δε θα πετύχουν απολύτως τίποτα αλλά θα καταστρέψουν και ό,τι έχουν πετύχει ως τώρα. Διότι οι Έλληνες είχαν πείσει τους Ευρωπαίους ότι η Επανάστασή τους δεν ήταν κοινωνικοανατρεπτική, αλλά εθνικοαπελευθερωτική. Αν τώρα όμως άρχιζαν να σκοτώνονται μεταξύ τους, όλη η αντίληψη των Ευρωπαίων για τους Έλληνες θα ανατρεπόταν. Όπως σωστά τονίζει ο Κολοκοτρώνης, «Θὰ μὰς ποῦνε Καρμπουνάρους, ρέμπελους κι ἀκατάσταστους καὶ κανέναν δὲ θὰ μὰς βοηθήσῃ».